

ולחנניה

מסורת הש"ס

(א) כלאים פ"ח משנה ד, (ב) [בכורות יז,]. (ג) [שעירין פג, וס"ז], (ד) [ז"ל מופשט פשיטא וי"ב רש"י], (ה) [ז"ל ואי, (ו) כתובות ק"א: [נוסח כלאים פ"א ה"ה], (ז) [ז"ל האב], (ח) [ב"ק יח:], (ט) [ז"ל שיתא לה ולגדה], (י) [ז"ל סין],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ע"ל וכו' דקתם תתמיתן דמומין אלו אלו כשרין:

מוסף רש"י

פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור. מספקא ליה אי חוששין לזרע האב אי לא, הלכך אפילו היא בת חמורה נקבה אין מרביעין עליה חמור שמה חוששין לזרע האב ונמאף מרביע כלאים, ורצנ פליגי עליה ואמרי אין חוששין לזרע האב ואם בת סוסיא היא מרביעין עליה סוס ואם בת חמורה היא מרביעין עליה חמור (בכורות ק"א:).

ואזדא שמואל לטעמיה. דאית ליה חוששין צבהמות לזרע האב: **הנולדים מן הסוס**. נקבה: אע"פ שאציהן חמור מוסרין. פרד זכר בן סוס נקבה עם פרדה נקבה בת סוס נקבה ולא אמרינן אמי לז סוס ומשתמש בלז חמור שלז סוס וחמור יש צשניהס להא לא חיישין ממנה נפשך אי חוששין לזרע האב שניהס שוין שצשניהס יש לז סוס וחמור ואי אין חוששין הרי כולן מין סוס: אכל. פרדים הנולדים מן הסוס נקבה אסורים עם פרדים הנולדים מן החמור נקבה דשמה אין חוששין לזרע האב והוי האי כוליה סוס והאי כוליה חמור: וז דברי ר' יהודה דאמר (שמה) אין חוששין. לפיכך אסורים: אכל חכמים אומרים. כולן מותרים שצשניהס יש צ' לדיין. ומדקרי שמואל כחנייה בלשון חכמים ש"מ סבירא ליה דהלכתא כחנייה: **מיפשט פשיטא ליה**. ומשום הכי אסר: או ספוקי מספקא ליה. ומשו"ה אסר: נפקא מיניה למישרי פרי עם האס. פרד בן סוס נקבה להרביע על סוס נקבה: פרי עם האס אסור. משום דלמא חוששין: אלא לאו דאזנא דהאי סוס ואזנא דהאי חמור. והכי קאמר ר' יהודה דמרביעים סוס גמור על פרד בן סוסיא ומאי שאציהן חמור אציו של פרד קאמר: לא לעולם. אימא לך ספוקי מספקא ליה ומשום הכי הנולדים מן הסוס ומן החמור מותרין זה בזה כדפרישית לעיל ממנה נפשך: מהו דסימא אמי לז סוס וכו'. מהו דתימא לימסרו הנולדים מן הסוס או מן החמור נמי זה עם זה משום דללמא חיישין לזרע "האס ואמי לז סוס וכו': קמ"ל. דהא לא אמרי' שאין כאן לז סוס מיוחד ולז חמור מיוחד הילכך אין מוזכרין כאן לזדים דהא מבבלל זרעיה ומינא בלפי נפשיה הוא דמקרי והוא מין בפני עצמו מעין סוס וחמור: אלא מינה. פרד: והא אלא מינה קפני. ואי לא ידעינן אי בת סוסיא ואי בת חמורה מאי פרד מרביעין עליה האמר ר' יהודה הנולדים מן הסוסיא אסורין צנולדין מן החמורה: לא מין סוס. לא סוס גמור ולא פרד בן סוסיא: אלא מינה. כלומר עד שידע לך מאיזה מין הוא: צר חמרא. אמו היתה חמורה: לניף. ללול והוא לשון נקעת הסוס^(י): גנובסיה^(ז): גידמס. מזנב ומאזניס: צריספק. עגלה שהיה רוכב בה: דדמיין להדי. בלזניס ובלזנב משום מנהיג בכלאים: קסבר אין חוששין. והוי כלאים בני החמורה ובני הסוסיא דאי חוששין כולן שוין שצכולן יש צ' לזדים: וסימנן

עייין להנך דרמיין להדדי ועייל לי אלמא קסבר אין חוששין לזרע האב

ואזדא שמואל לטעמיה. דאית ליה חוששין צבהמות לזרע האב: **הנולדים מן הסוס**. נקבה: אע"פ שאציהן חמור מוסרין. פרד זכר בן סוס נקבה עם פרדה נקבה בת סוס נקבה ולא אמרינן אמי לז סוס

ולחנניה כתיב אותו דמשמע זכר וכתיב בנו מי שבנו כרוך אחריו דמשמע נקבה הלכך נוהג בין בזכרים בין בנקבות אמר רב הונא בר חייא אמר שמואל הלכתא כחנניה ואזדא שמואל לטעמיה^(ב) דתנן ר' יהודה אומר "הנולדים מן הסוס אע"פ שאביהן חמור מותרין זה בזה אבל הנולדין מן החמור עם הנולדין מן הסוס אסורין ואמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר' יהודה דאמר "אין חוששין לזרע האב אבל חכמים אומרים כל מיני פרדות אחת הן "מאן חכמים חנניה הוא דאמר חוששין לזרע האב והאי בר סוסיא וחמרא והאי בר חמרא וסוסיא כוליה חדא מינא נינהו איבעיא להו^(ד) (מי פשיט) ליה לר' יהודה דאין חוששין לזרע האב או דלמא ספוקי מספקא ליה למאי נפקא מינה למישרא פרי עם האם אי אמרת מיפשט פשיטא ליה פרי עם האם שרי^(ה) (אלא אי) אמרת ספוקי מספקא ליה פרי עם האם אסור מאי ת"ש ר' יהודה אומר כל הנולדים מן הסוס אע"פ שאביהן חמור מותרין זה בזה היכי דמי אילימא דאבוה דהאי חמור ואבוה דהאי חמור צריכא למימר אלא לאו דאבוה דהאי סוס ואבוה דהאי חמור וקתני מותרים זה עם זה אלא מיפשט פשיטא ליה לא לעולם דאבוה דהאי חמור ואבוה דהאי חמור ודקאמרת צריכא למימר מהו דתימא אתי צד דסוס משתמש בצד חמור וצד חמור משתמש בצד סוס קמ"ל ת"ש ר' יהודה אומר פרדה שתבעה אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור אלא מינה ואי אמרת מפשט פשיטא ליה לרבע עליה מינא דאמה דלא ידעינן מינא דאמה מאי ניהו והא אלא מינה קתני הכי קאמר אין מרביעין עליה לא מין סוס ולא מין חמור לפי שאין יודעין במינה וליברוק בסימנין דאמר אביי יעבי קליה בר חמרא צניף קליה בר סוסיא ואמר רב פפא יבררבן אודניה וזוטרא גנובתיה בר חמרא וזוטן אודניה ורבה גנובתיה בר סוסיא הכא במאי עסקינן באלמת וגידמת מאי הוי עליה ת"ש דאמר רב הונא בריה דרב יהושע הכל מודין בפרי עם האם שאסור ישמע מינה ספוקי מספקא ליה ש"מ אמר ליה ר' אבא לשמעיה "אי מעיילת לי כודנייתא בריספק עיין להנך דרמיין להדדי ועייל לי אלמא קסבר אין חוששין לזרע האב וסימנן

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין עמ.

ולחנניה כתיב אותו וכתיב בנו. וא"ת ולשתוק מאותו ומזנו ולנמוז בן וי"ל ללא מדכתיב את בנו ולא כתיב בן קדריש אלא בן נמי משמע דכרוך אחריו: **בזהו דתימא אתי צד** סוס ומשתמש בו' קמ"ס.

^(דף ב:) דאסור צחציה שפחה וחליה בת

חורין משום דאתי לז עבדות ומשמע בלז חירות דהכא כלאים אמר רחמנא דוקא תרי מיני וכל פרדות הבאין מסוס וחמור מין אחד הוא:

עייף "אי הנך דרמיין להדדי. משמע לרבי אלא סבר כרבי יהודה וכן אצ"י דאמר עצי קליה צר חמרא וכן רצ פפא דאמר רצבן אודיניה וזוטרא גנובמיה צר חמרא כוליה סבירא להו כרבי יהודה וצפרק צ' דייני גזרות (פסכות דף ק"א): אמרינן הלכה כרבי יהודה צפרדות ושור או שה דלותו ואת בנו מתרגמינן תורתא או "שיתא (ויקרא כג) משמע דאין נוהג בזכרים והיינו ללא כחנייה ומיהו שמואל פסק כחנייה ועוד דקתם מתנימין^(א) דסוף פרק אלו מומין (בכורות מה:) אלו כשרים בלדס ופסוליס צבהמה אותו ואת בנו מוקי לה תמס כחנייה ועוד דחנניה כרבי יונתן וצפרק השואל (ב"מ דף טה:) אמר דאצ"י סבר לה כרבי יאשיה ורצא סבר לה כרבי יונתן וקי"ל כרצא לגבי דאצ"י ומיהו אפילו קיימא לן כרבי יהודה צפרדות כדפסקי צס"פ בתרא ואת בנו בזכרים דהא מסקינן הכא דרבי יהודה ספוקי מספקא ליה וא"ת דמסקינן צשמעתין צסמוך דיצן לרבי אליעזר וצין לרצנן ספוקי מספקא להו אי חוששין לזרע האב אי לאו ואמאי מספקא להו והא אמרינן לקמן צפרק הזרוע (דף קלג.) גבי צמתנות לר' אליעזר מצעי ליה אס שור אס שה לחלק ורצנן נפקא להו לחלק מאת וצחי הזנב ולר' אליעזר מאת וצחי הזנב אתא לכדריצא דהדין עם הטנצ וא"כ מדצעי להו קרא לחלק מכלל דאין חוששין לזרע האב כדמשמע לעיל וי"ל דודאי אי חוששין לזרע האב לא צריך קרא לחלק אכל משום דמספקא להו שמה אין חוששין קצעי קרא לחלק משום דילמא אין חוששין ואתא קרא לחלק ואי חוששין לרצנן אתא קרא דמאת וצחי הזנב לכדריצא דהדין עם הטנצ ולר' אליעזר אתא אס שה לחייב " צמתנות כדדרשי רצנן ומשום דמספקא ליה לרבי אליעזר אי אתא לחלק או לחייב צמתנות פטר ר' אליעזר דהמוציא מחצרו עליו הראיה וא"ת הא דקאמר רבי יוחנן תמס דדרשי רצנן אס שה לרבות את הכוי דחייב צמתנות היכי דמי אי צצצי

עין משפט נר מצוה

ג א ב ג ד ה מ"י פ"ט מהל' כלאים הל"ז ועי' שם צ"מ סנה לאוין רפב טוש"ע יו"ד סי' רלו ס"ט:

רבינו גרשום

משמע כלומר אב ובנו ולא אם ובנה: הילכך נוהג בין בזכרים כו' כלומר בין באב ובנו בין באם ובנה: אמר שמואל הלכה כחנניה. כלומר כשם שהלכה כמותו לעיל כך בהלכה זו הלכה כחנניה כלומר דחושש לזרע האב: ואזדא שמואל לטעמיה כלומר דשמואל נתי לחנניה בלשון חכמים ומדתי בלשון חכמים ש"מ הלכה כחנניה: דתניא ר' יהודה אומר הנולדים מן הסוס כו' כלומר הנולדים מן הסוסיא אצ"פ שאביהן חמור כלומר דאין חוששין לזרע האב. והנולדין מן החמור כלומר מהחמורה עם הנולדין מן הסוסיא אסורין. למישרא פרי עם האם כלומר (א) והולד כלומר דאין חוששין לאב אלא אי אמרת ספוקי מספקא ליה כו' כלומר (ב) אי בר חמור הוא חוששין לזרע האב ואסור: לא מין סוס ולא מין חמור אלא מינה כלומר פרי מרביעין עליה: עבי קליה בר חמרא כלומר בר חמרתא: כי מעיילת לי כודנייתא בריספקי כלומר דכלאים בחרישה אסור אצ"ג דכתיב לא תחרוש בשור ובחמור ילפינן שור שור משבת מה להלן כל בהמה בכלל דכתיב וכל בהמתן אף כאן כל בהמת כלאים בכלל חרישה.

(א) נראה דקסר כאן וי"ל משפט פשיטא ליה כלומר וי". (ב) נראה דז"ל כלומר אי חוששין לזרע האב וצר חמור הוא ואסור.

עין משפט ונר מצוה

ד א מיי פייב מהל' שחטת הל"ח וע"ש כב"מ ובל"מ סמג לאון קמט טוש"ע יו"ד סי' טז ס"ו:

ה ב ג מיי"ט שם וע"ש כהנ"ל טוש"ע שם סעי' ח:

רבינו גרשום

וסימנין דאורייתא כלומר הני סימנין דאמרי' ברחבין אדוניה וזוטרך גנובתיה: במאי עסקין אילימא בחייש הבא על הצבייה וילדה בו' כלומר בין לרבנן בין לר' אליעזר לשחוט וליכסייה דהא אמרת הכל מודים דהיא צבייה ובנה תייש דצבי גמור הוא אלא בצבי הבא על התיישה כו' כלומר אי לרבנן דאמרי חוששין לזרע האב לשחוט וליכסייה כו': לר' אליעזר פשיטא ליה. דאין חוששין לזרע האב: בשלמא ר' אליעזר דפטא קסבר שה אפי' מקצת שה לא אמרין דאין חוששין לזרע האב: אלא לרבנן נהי גמי כו'. אלא לרבנן דמספקא להו בשלמא פלגא ר' יהוב ליה דילמא חוששין לזרע האב אידיך פלגא לימא ליה אייתי ראהי (דלרבנן) דחוששין לזרע האב ושקול: אלא בצבי הבא על התיישה וילדה כו'. כלומר בשלמא רבנן דמספקא להו מאי חייב חייב בחצי מתנות אלא לר' אליעזר בכולהו מתנות גמי מחייב כלומר כיון דאין חוששין לזרע האב:

^(א) נראה דלפני דבינו היה הגי' גממלא בשלמא פלגא יהיב ליה (וזהו דש"י י"ל כגב דגרסינן בשלמא פלגא לא יהיב ליה ור"ל לאפוקי מגי' רבינו) והיינו מספקא דשמא חוששין לזרע האב לריך ליתן פלגא משום דהוי ממון המוטל בספק וחולקין אלל אידיך פלגא וכו'. וזה יתיישב קושית התוס' גד"ה למא.

עמ:

אִילִימָא דשחטה לה ולברה והאמר רב חסדא **הבֿל** מודים בהיא צבייה בו'. תימה ודלמא דשחט ליה למייש וזנו ופליגי אס חוששין לזרע האב ונוהג בזכרים אי לא והא דפליגי זכוי לאשמועינן דזנו ואפילו כל דהו: **וְרַבִּי אֶלְעִיזֹר סָבַר אִין חוּשְׁשִׁין בּו'. ה"מ** למימר לכולי עלמא חוששין וצשה אפילו מקצת שה פליגי ואפילו צצצי הבא על התיישה שילדה בת וצת ילדה בן אלא דניחא לאוקומי פלוגתא בחוששין לזרע האב דמזינו פלוגתא דתנאי אכל צשה ואפילו מקצת שה לא אשכחן פלוגתא דתנאי:

בין לרבנן בין לרבי אליעזר דשחוט וליכסי צבי ואפ"ו מקצת צבי. הקשה הרב רבי שמואל מוורדו"ן הא גצי מתנות כי אמרינן שה ופסי' מקצת שה לא חשיב משום הכי כולו שה להתחייב צכל המתנות אס כן הכל גמי לא חשיב כאליו הוא כולו דס צצי אלא חזיו וצפרק קמא דצינא (דף ט:.) אמרינן לא כוי צלצד אמרו אלא אפילו שחט צהמה מיה ועוף ונתערבו דמס זה צוה אסור לכסות ציו"ט וי"ל דאמרנין התם צד"א צשתי דקירות אכל צדקירה אחת חייב לכסות והכא גמי כיון שכל משאו שצו חזיו דס צצי חייב לכסות:

ומדרבנן מספקא להו מבפ"ד דר"א דתניא בו'. משמע משום דלרבי אליעזר פשיטא ליה קשה ליה מנך צרייתא דמתנות ותימה דאפי' מספקא ליה גמי יכול להקשות כל כמה דלא מוקמינן פלוגתייהו צשה ואפילו מקצת שה: **לִימָא** ליה אייתי ראייה. ואע"ג דרצ אסי קאמר צפ"ק צד"ק (דף ט.) וצפרק צית כור צ"צ קו.) גצי אחין שחלקו וצא צ"ח וטרף חלקו של אחד מהם דיוטל רציע צקרקע ורציע צמעות משום דמספקא ליה אי יורשין הוו אי לקוחות הוו ויוטל מספקא מחצה ממה שהיה לו ליעול ולא מצי אמר ליה אייתי ראייה דיורשין הוו ושקול יש מקומות שפקנו חכמים מחמת הספק שיעול מחצה וצנהמוכר את הבית (שם ע.) מפורש צאוך"י: כוי

לרבנן גהי דקסברי שה ואפילו מקצת שה בשלמא פלגא לא יהיב ליה אידיך פלגא לימא ליה אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול אלא בצבי הבא על התיישה וילדה בשלמא לרבנן מאי חייב בחצי מתנות אלא לרבי אליעזר ליחייב בכולהי מתנות לעולם בצבי הבא על התיישה וילדה ור"א גמי ספוקי מספקא ליה אי חוששין לזרע האב או לא וכיון דלרבנן מספקא להו ולרבי אליעזר מספקא ליה במאי פליגי בששה

חוששין ומחלל יו"ט: ופרכינן **מדלרבנן מספקא להו מכלל דרבי אליעזר**. דלמר אין נוהג אפילו מספקא קאמר דפשיטא ליה דאין חוששין והא דתניא כו': זרוע ולחיים וקצה. אס שור אס שה כתיב צהו (דברים יח) ומשמע דאין נוהגין בחיה: אי נימא צתייש הבא על הצבייה וילדה. דאי אין חוששין לזרע האב אפילו מקצת שה ליכא: צשלמא לרבי אליעזר דפטור קסברי שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן. ביה צהאי דלד שיות מן האס מיהו הכא דאין דל שיות אלא מן האב ואוקימנא דלרבנן מספקא להו אי חוששין אי לא: צשלמא פלגא לא יהיב ליה גרסינן. כלומר צשלמא פלגא דמתנות לא פרכינן עליהו מידי דודאי פשיטא ליה"י דלא יהיב ליה דאי גמי חוששין ושה ואפילו מקצת שה לא מיחייב אלא פלגא דלד שיות דכיון דאפשר למיפלגיניהו יהיב פלגא דשיות ומעכב פלגא דלד צצי דאיכא למ"ד הכי צפרק הזרוע (לקמן דף קלב.) והאי דקתני לרבנן נוהגין צפלגא מתנות קאמרי ומשום דילמא חוששין אלא הא קשיא לן אידיך פלגא גופיה דקא מחייבי רבנן למיתציה לכהן אמאי הוא כהן מוציא מחזירו הוא וקי"ל [שם קלב.] צכל דצר ספק המוציא מחזירו עליו הראיה ונימא האי ישראלל לכהן אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול פלגא דלד שיות וכל כמה דלא אייתית ראייה אפילו פלגא לית לן דאפילו מקצת שה ליכא: אלא צצצי הבא כו'. דאיכא דלד שיות מן האס: צשלמא לרבנן. אף על גב דמספקא לן שמא חוששין ולא הוי כוליה שה ואיכא למיפרך אמאי יהיב ליה כוליה איכא לתרוצי מאי חייב דקאמרי רבנן חייב צחצי מתנות משום דל שיות דאס ואידיך פלגא אמרינן ליה אייתי ראייה דאין חוששין והוי כוליה שה ושקול: ליחייב צנוולו. דהא פשיטא ליה דאין חוששין וכוליה שה הוא: הכי גרסינן **לעולם צצצי הבא כו': ספוקי מספקא ליה כו'.** ולקמיה [פ.] מתרץ רב פפא לכולהו ממנייתא צין דלותו ואת צנו וצין דכסוי וצין דמתנות: צשה

אותו ואת בנו פרק חמישי חולין

וסימנין דאורייתא. מדסמיך אסימנין ושרי אסורא עלייהו ש"מ הא דסמכינן אסימנין צחזרת אצדה כדאמרין צאלו מציאות צ"מ דף ט.) דאורייתא היא דאי דרבנן נהי דעבוד רבנן תקנתא צממונא צאסורה מי מזו מתקני אלא ש"מ דאורייתא היא והתם צאלו מציאות מיציעא לן סימנין דאורייתא או

דרבנן: כוי. מן התייש ומן הצבייה ואע"פ דשור או י כשצ כתיב (ויקרא כב) ולא כתיב צצי ואיל: ה"ג רבי **אליעזר אומר כלאים הבא מן העז ומן הרחל אומו ואס נוגה צו מן הכוי אין אומו ואס צנו נוגה צו וכן הוא צמוספתא ולא גרסינן מן הסייש ומן הצבייה אין אומו ואס צנו נוגה צו דל"כ מאי אמא רב חסדא לאשמועינן: איזוהו כוי שנחלקו צו כו'. לאפוקי ממאן דאמר"ו כוי צריה צפני עצמו הוא: וצנה סייש. שילדה מן התייש: שה אמר רחמנא וצנו כל דהו. על האס הקפיד שמהא צהמה אכל על הצן לא הקפיד ואפילו הוא מיה: וצס ילדה צן. האי צן לאו דוקא דה"ה לצת: **חוששין לזרע האב**. ויש צאס הואת מקצת שה ושה דלמר רחמנא אפילו צמקצת שה משמע: **ורבי אליעזר סבר אין חוששין**. הלכך בהו ואפילו מקצת שה לא אמרינן כלומר ליכא למימר צה: וליפלגו **בחוששין צפולוגא דחגיניה**. ונימא רבי אליעזר אינו נוהג בזכרים ונימרו רבנן נוהג: ה"ה **צהא אפילו רבנן מודו**. דאע"ג דחוששין ליכא אלא מקצת שה ושה אפילו מקצת שה לא אמרינן: אין שוחטין אומו ציו"ט. לפי שאין יכול לכסותו ולדחות יו"ט מספק אס שחטו: **לשחוט וליכסי**. דהא מצד האס הוא צצי והכל מודים דחוששין לאס ואי גמי חוששין לאב מקצת צצי מיהא איכא והא אמרין דצצרי הכל כי איכא מקצת מיחייב צמאות דשייכי ציה כיון דלמר רחמנא צצי חייב צכסוי אפילו מקצת צצי צמשמע: אלא צצצי הבא כו'. דלית ביה דל צצי אלא מן האב אמאי אין שוחטין: אי לרבנן. דלמרי חוששין צר כסוי הוא: ואי לרבי **אליעזר**. צהמה גמורה היא ואין כאן ספק: **לעולם הא צצצי הבא על התיישה**. ורבנן היא ואע"ג דמחייבי לעיל משום חוששין לזרע האב לאו מיפשט פשיטא להו אלא מספקא להו הילכך גצי אותו ואת צנו צתייש הבא על הצבייה לחומרא ואמרינן חוששין ואיכא מקצת שה וגצי כסוי גמי לחומרא צצצי הבא על התיישה גמי לא ישחוט ציו"ט שמא חוששין ואנן צצי ואפילו מקצת צצי קיס לן וצריך כסוי והוא אינו יכול לכסות שמא אין**

חוששין ומחלל יו"ט: דלמר אין נוהג אפילו מספקא קאמר דפשיטא ליה דאין חוששין והא דתניא כו': זרוע ולחיים וקצה. אס שור אס שה כתיב צהו (דברים יח) ומשמע דאין נוהגין בחיה: אי נימא צתייש הבא על הצבייה וילדה. דאי אין חוששין לזרע האב אפילו מקצת שה ליכא: צשלמא לרבי אליעזר דפטור קסברי שה ואפילו מקצת שה לא אמרינן. ביה צהאי דלד שיות מן האס מיהו הכא דאין דל שיות אלא מן האב ואוקימנא דלרבנן מספקא להו אי חוששין אי לא: צשלמא פלגא לא יהיב ליה גרסינן. כלומר צשלמא פלגא דמתנות לא פרכינן עליהו מידי דודאי פשיטא ליה"י דלא יהיב ליה דאי גמי חוששין ושה ואפילו מקצת שה לא מיחייב אלא פלגא דלד שיות דכיון דאפשר למיפלגיניהו יהיב פלגא דשיות ומעכב פלגא דלד צצי דאיכא למ"ד הכי צפרק הזרוע (לקמן דף קלב.) והאי דקתני לרבנן נוהגין צפלגא מתנות קאמרי ומשום דילמא חוששין אלא הא קשיא לן אידיך פלגא גופיה דקא מחייבי רבנן למיתציה לכהן אמאי הוא כהן מוציא מחזירו הוא וקי"ל [שם קלב.] צכל דצר ספק המוציא מחזירו עליו הראיה ונימא האי ישראלל לכהן אייתי ראייה דחוששין לזרע האב ושקול פלגא דלד שיות וכל כמה דלא אייתית ראייה אפילו פלגא לית לן דאפילו מקצת שה ליכא: אלא **צצצי הבא כו'.** דאיכא דלד שיות מן האס: **צשלמא לרבנן**. אף על גב דמספקא לן שמא חוששין ולא הוי כוליה שה ואיכא למיפרך אמאי יהיב ליה כוליה איכא לתרוצי מאי חייב דקאמרי רבנן חייב צחצי מתנות משום דל שיות דאס ואידיך פלגא אמרינן ליה אייתי ראייה דאין חוששין והוי כוליה שה ושקול: ליחייב צנוולו. דהא פשיטא ליה דאין חוששין וכוליה שה הוא: הכי גרסינן **לעולם צצצי הבא כו': ספוקי מספקא ליה כו'.** ולקמיה [פ.] מתרץ רב פפא לכולהו ממנייתא צין דלותו ואת צנו וצין דכסוי וצין דמתנות: צשה

מסורת הש"ס

א) [נעיל עת. מוספתא רפ"ה:] ב) [צבורות ז.] ג) צילה ח. לקמן פג: גבורים פרק ב משנה טו, ד) לקמן קלב. [מוספתא רפ"ט:] ה) ז"ל כסוי רש"ל. וי"א מן התייש ומן הצבייה [אכל העיקר כגי' רש"ל כסוי פטור מן המתנות וכן כתב הרש"ל עוד לקמן קלב. דקך ז"ל כאלן.] ו) [ז"ל שה.] ז) [לקמן פ., ח.] ח) [לכו יעב"ן.] ט) [נלפניו שם לא מלאחי ועיין מו"ס צבורות מת. ד"ה דלמר].

הגהות הב"ח

א) גמ' מן העז ומן הרחל וכו' נוהג צו מן הכוי אין אומר:

מוסף רש"י

נוהג בכלאים. רחל שילדה מן התייש, שחטה ואת צנה (רש"י עח.). כוי. ספק מיה ספק צהמה, אין שוחטין אותו ביו"ט. מוטו דשמא מיה הוא וצריך כסוי והוא אינו יכול לכסותו ציו"ט צדקתני, ואם שחטו אין מבסין את דמו. דשמא צהמה הוא ואין צו מלות כסוי ואין מטלטלין העפר לכך (ביצה ח.) ומספקא לא מחללינן יו"ט אס שחטו (דקטו צב.). מן הכוי פטור מן המתנות. דשה כתיב ולא צצי (דקטו קלב.).

מסורת הש"ס

א) נלקמן קלב], ב) ניומא עד: [ט"ז], א) [מסופתא בכורות פ"ב ה"ה], ד) [ג' הערוך רשא], ט) סנהדרין סה: כלאים פ"ח מ"ו, ו) נלקמן פא: פה: כמובות לה: ב"ק עא: קדושין טו:], ז) [שיך במשנה לעיל עת:], ח) [שיך במשנה לעיל עת:], ט) [ע' מהרש"א],

תורה אור השלם

1. איל רצבי יתחמור ואקו ודישן ותאו וזמרי: וכל בהמה מפרסת פרסה ושטעת שטע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אתנה תאכלו: דברים יד ה, ו

גליון הש"ס

גב' הני עזי רבאלא. עי סוכה ד"ג ע"א תוד"ה משום:

הגהות הב"ח

א) גב' א"ל רב חנן לרב אשי אממר:

הגהות מהר"י

לנדא

[א] רש"י ד"ה ברי' בפ"ע טו' וה"ג אמרין בב"ק עה ע"א ובבבבבב ו ט"ז ע"א

מוסף רש"י

שור הבר כו'. ופוגמיהו לענין התרת מלכו וכסוי הדם [סנהדרין כה:]. שחיטה שאינה ראויה. לאכילה, לא שמה שחיטה. וכל חוב ואסור הבא על ידי שחיטה איט חל עליה [קדושין נח:].

א

בשה ואפי' מקצת שה. וכדמפרש רב פפא ואזיל: **הילך לענין כסוי הדם כו'**. כלומר האזיל ואוקימנא דלתרוייהו מספקא להו ובשה ואפילו מקצת שה פליגי: **לענין כסוי הדם**. דקמני אין שוחטין דמשמע

ודאי חייב בכסוי ספק פטור ולענין מתנות דפליגי זה: **לא משכחם**

א' בשה ואפי' מקצת שה רבנן סברי שה ואפי'

מקצת שה ורבי אליעזר סבר שה ולא מקצת **שה** אמר רב פפא הלכך ^אלענין כסוי הדם "ומתנות לא משכחת אלא בצבי הבא על התיישה דבין לרבנן ובין לר' אליעזר מספקא להו אי חוששין לזרע האב או לא וקא מיפלגי בשה ואפילו מקצת שה לענין אותו ואת בנו משכחת לה בין בתייש הבא על הצבייה ובין בצבי הבא על התיישה בתייש הבא על הצבייה יולאיסורא דרבנן סברי דילמא חוששין לזרע האב **שה ואפי'** מקצת שה אמרינן ואסור ורבי אליעזר סבר נהי נמי דחוששין לזרע האב **שה ואפילו** מקצת **שה** לא אמרינן בצבי הבא על התיישה יולמלקות רבנן סברי נהי נמי דחוששין לזרע האב **שה ואפילו** מקצת **שה** אמרינן ומלקינן ליה ורבי אליעזר סבר איסורא איכא מלקות ליכא איסורא איכא דלמא אין חוששין לזרע האב והאי **שה** מעליא הוא מלקות ליכא דלמא חוששין לזרע האב ושה ואפילו מקצת **שה** לא אמרינן אמר רב יהודה ^בכוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמים אם מין בהמה היא אם מין חיה היא רב נחמן אמר כוי זה איל הבר כתנאי כוי זה איל הבר וי"א יזה הבא מן התייש ומן הצבייה ^גר' יוסי אומר כוי בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בה חכמים אם מין חיה היא אם מין בהמה רבן שמעון בן גמליאל אומר מין בהמה היא ושל בית ^דרושאי היו מגדלין מהן עדרים עדרים אמר ר' זורא א"ר ספרא אמר רב המנונא ^ההני עזי דבאלא כשרות לגבי מזבח סבר לה כי הא דאמר ר' יצחק העשר בהמות

ב

כוי בריה בפני עצמה היא. אמתימתין דכסוי הדם (לקמן פג:): קאי דתנן ונוהג ככוי מפני שהוא ספק ואין שוחטין אותו **כ"ט** ואם שחטו כו' ולא אכוי שנחלקו בו ר' אליעזר ורבנן קאי כדפירש בקונטרס: **ולא** הכריעו בו חכמים אם מין בהמה או מין חיה. וא"ת ולדקוק בסימנין דקרנים וי"ל דאפשר דלא היו יכולין לזכר בקרניו שפיר אס מודות וכרוכות יפה: **זך א"ל הבר**. וסבר רב נחמן ות"ק דצרייתא שהוא ודאי חיה ושוחטים אותו **כ"ט** ומכסין דמו ופליגי אמתימתין (לקמן דף פג:): אכל אין לומר דלדידהו בזהמה הוה דאס כן ת"ק היינו רשכ"ג:

ודלמא מינא דתאו הוא. וקסבר רב אחא דתאו מין חיה הוא כרבי יוסי דלמר נסמון שור הזר מין חיה דאי כרבנן דלמרי מין בזהמה הוא א"כ כי הוי נמי מין תאו הוי כשר לגבי מזבח:

מדרשיב ליה בהדי חיות ש"מ דחיה הוא. משמע

דאי לאו דחשיב ליה כזהדי חיות הוי בזהמה לכ"ע משום דנקרא שור וקשה קצת דליל הזר הוי חיה כדפי' לעיל אף על גב דנקרא ליל:

"חור"ין בחוין שניהם בשרים. ס"ד דמיפסל שני משום לא תאכל

כל מועצה כדלמר צפרק כל הזכר (לקמן דף קטו:):

"הראשון חייב ברת ושניהם סופגין את הארבעים.

דלא כר' י' יצחק אחיא דלמר צפרק אלו הן הלוקין (מכות דף כג). חייבי כריתות שלקו נפטרו מדי כריתתם ועוד הוה מלי למתני חולין וקדשים צחוץ וצפנים וכן קדשים וחולין וחולין וקדשים צפנים וצחוץ וכן קדשים וחולין ואי דלמי יס' חדוש איכא למימר דלא תנא להני משום דליכא זכו שום חדוש ואי ליכא חדוש צכל הני דמני ז"ל תני ושיר: קדשים

מנה הכתוב ותו לא והני מדלא קחשיב להו בהדי חיות ש"מ דעז גינהו מתקיף לה רב אחא בר יעקב ואימא י'איל וצבי פרט כל בהמה כלל פרט וכלל נעשה כלל מוסף על הפרט איכא טובא אם כן כל הני פרטי למה לי מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ודלמא מינא דאקו גינהו אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי ואמרי לה רב אחא בריה דרב אשי לרב אשי אמימר שרי תרבייהו בעא מיניה אבא בריה דרב מנימין בר חייא מרב הונא בר חייא הני עזי דבאלא מהו לגבי מזבח א"ל עד כאן לא פליגי רבי יוסי ורבנן אלא בשור הבר דתנן ^אישור הבר מין בהמה הוא רבי יוסי אומר מין חיה דרבנן סברי מדמתרגמינן תורבלא מינא דבהמה הוא ור' יוסי סבר מדקא חשיב ליה בהדי חיות מינא דחיה הוא אבל הני דברי הכל מינא דעז גינהו מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ודלמא מינא דאקו גינהו אמר ליה רבינא לרב אשי ודלמא מינא דתאו או מינא דזמר גינהו א"ל רב ^ב נחמן לרב אשי אמימר שרי תרבייהו: כיצד השוחט וכו': אמר רבי אושעיא כולה מתניתין דלא כר' שמעון ממאי מדקא תני קדשים בחוין הראשון חייב ברת ושניהם פסולים ושניהם סופגים את הארבעים מכדי שמעינן ליה לרבי שמעון דאמר ^גשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה קמא

נקראת על שם אציה: **עזי דבאלא**. עזי הלצנון. באלא יער: **כשרות לגבי מזבח**. דללו חיות גינהו אלא בהמות: **עשר בהמות מנה הכסוב**. להיתר אכילה שור שה כשבים ושה עזים איל וכזי ויחמור ואקו ודישן ותאו חומר (דברים יד) ואין לנו עוד בזהמה וחיה כשרה בעולם והשתא להנהו עזי דבאלא ליכא לספוקי שמה מין חיה הוא שלא הזכרה כאן דהא תו ליכא ומדלא מניניהו להנך כהדי חיות ש"מ צכלל ען הן ועז בזהמה הוא: **מסקיף לה רב אחא**. נהי נמי דאין עוד מין חיה שלא הזכרה כאן אכתי מנא לך דמינא דעז הוא דלמא מינא דאקו גינהו ולא ידעינן מאי גיהו או תאו או זמר הנך דלא בקיאינן בזה ודלמא הני גינהו: **שרי פרציהו**. לאכילה דס"ל חיות גינהו: **סאו מסרגמינן סורבאלא**. שור הלצנון: **אכל הני**. דלא מניניהו כהדי חיות דכרי הכל מין עז גינהו: **ר"ש שמעינן ליה**. צמתימתין (לקמן דף פא:): שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ולא מחייב עליה משום אותו ואת בנו דקתני ר' שמעון פוטר בשוחט שור הנסקל:

קמא

עין משפט

נר מצוה

ו א מיי פ"ט מהל' צרכים הל"ה ועיין בכ"מ סמג שעין קמב טוש"ע יו"ד סי' סא סעי' יח:

ז ב ג מיי פ"יז מהל' שחיטה הל' ח סמג לאון קמט טוש"ע יו"ד סי' טז סעי' ח:

ח ד מיי פ"ח מהל' מאכלות אטורות הלכה יג:

ה ה מיי שם הלכה ח:

ו מיי שם ויהלכה יב טוש"ע יו"ד סימן כח סעיף ד וסימן פ סעיף ג:

רבינו גרשום

אמר רב פפא הילכך לענין כסוי הדם. כוי אין שוחטין אותו ביום טוב דמו שחטו אין מכסין את דמו דמספקא להו ואולינן לחומרא ולענין מתנות קא מיפלגי בשה אפי' ואם מקצת שה: בתייש הבא על הצבייה לאיסורא. כלומר כיון דאמר צבייה איסורא איכא מלקות ליכא: (אלא איסורא היכא) בצבי הבא על התיישה ולמלקות כלומר כיון [נדאמן] תיישה מלקות נמי איכא לרבנן: ושל בית ירשאי מקום: עזי דבלא אותו יער ששמו בלא: עשר בהמות מנה הכתוב שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי וגו' עשרה הן חיות: א"כ כל הני פרטי למא לי. כל הני פרטי איל וצבי ויחמור וגו' למה לי אלא מדמנה הני פרטי ש"מ דליכא חיות טהורות עור: אמימר שרא תרבייהו כלומר דסבירא ליה דמין חיה הוא מדקא חשיב ליה בהדי חיות. כלומר דכתיב ותאו וחמר ומתרגמינן תורבלא: שני סופג את הארבעים